

Sygn. akt IV CSK 410/18

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa K. Z.
przeciwko K. Z.
o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 5 kwietnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 marca 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powódka K. Z. złożyła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 marca 2018 r., oddalającego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 27 lutego 2017 r. którym oddalono jej powództwo przeciwko K. Z. o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności nieruchomości wobec odwołania darowizny przez powódkę.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Celem skargi kasacyjnej jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rola nie polega zatem na korygowaniu

ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. W ramach tzw. przedsądu Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyście umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania z uzasadnieniem jest oddzielną jednostką redakcyjną skargi kasacyjnej, uregulowaną w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Nie wystarcza odwołanie się do uzasadnienia podstaw skargi kasacyjnej, nawet jeżeli wskazano w nim tożsame argumenty (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16 - nie publ.). Wymaganie to wynika stąd, że postanowienie w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania zapada podczas innego posiedzenia i w innym składzie niż rozpoznanie skargi kasacyjnej (art. 398¹⁰ zd. 2 k.p.c.).

W niniejszej skardze oparto się na przyczynach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Zdaniem skarżącej w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące kwestii, czy istnienie już w momencie zawarcia umowy darowizny okoliczności stanowiących postać rażącej niewdzięczności, o których darczyńca nie wiedział na skutek świadomego i celowego działania obdarowanego, może stanowić podstawę zniesienia skutków prawnych darowizny (art. 898 k.c.), bądź czy darczyńca powinien powołać się na podstęp (art. 86 i art. 88 k.c.). Skarżąca wiąże oczywistą zasadność skargi z naruszeniem art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez wadliwe uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji, uniemożliwiające dokonanie kontroli kasacyjnej.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno w zasadzie spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września

2012 r., I UK 218/12 - nie publ.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 - nie publ.). Wspomniane wątpliwości muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7), wykazanego w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 - nie publ.). Kolejnym niezbędnym elementem jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, nie publ.), a także różnych możliwych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, nie publ.). Wymagania tego nie można zastąpić postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.) Jednocześnie zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, bądź wykazania argumentów uzasadniających jego zmianę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5). Przedstawione zagadnienie nie odpowiada powyższym wymaganiom. Przedstawiony problem nie ma charakteru istotnego, można go rozwiązać przy zastosowaniu powszechnie obowiązujących reguł wykładni, niezależnie od tego, że stanowisko orzecznictwa i piśmiennictwa co do niego jest utrwalone. Zgodnie przyjmuje się, że o skuteczności odwołania decyduje spełnienie jego przesłanek w chwili złożenia oświadczenia woli w tym przedmiocie. Powiązanie możliwości odwołania darowizny

z rażąco niewdzięcznością obdarowanego sprawia, że na podstawie art. 898 k.c. można odwołać darowiznę jedynie ze względu na zachowanie obdarowanego, które miało miejsce po zawarciu umowy darowizny, podobnie jak okoliczności późniejsze nie mogą sanować wcześniejszego bezpodstawnego oświadczenia (por. wyrok SN z dnia 26 października 1999 r., II CKN 528/98). Okoliczności zaistniałe wcześniej mogą być jedynie podstawą uchylenia się od skutków oświadczenia woli ze względu na jego wadę (zwłaszcza podstęp). Niewdzięczność obdarowanego z art. 898 k.c. musi zostać uzewnętrzniona „względem darczyńcy”, nie osób trzecich, np. małżonka obdarowanego. Tylko wskazana przyczyna odwołania darowizny wyznacza zakres kognicji sądu w postępowaniu dotyczącym oceny jej skuteczności. Ubocznie należy wskazać, że zagadnienie zostało skonstruowane w sposób rozłączny, skutkujący dokonaniem wyboru antycypującego sposób rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Taki sposób formułowania zagadnień nie odpowiada wymaganiom z art. 390 § 1 k.p.c.

Z kolei dla skutecznego powołania w skardze przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest wykazanie przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 - nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym - jego zdaniem - Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią juretryczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2013 r., I UK 214/13, nie publ.). W ocenie Sądu Najwyższego określenia przytoczone na dowód niespójności ustaleń faktycznych, nie świadczą o braku koherencji w uzasadnieniu wyroku Sądu drugiej instancji. Pierwsze zdanie ma charakter ogólny (mówi o negatywnej ocenie syna wyrażanej przez powódkę), drugie zaś ma charakter szczegółowy, wyjaśniający, z czego owa negatywna ocena wynikała. Zdania te uzupełniają się raczej niż wykluczają. Sąd Najwyższy nie dopatrywał się również innych wadliwości w konstrukcji uzasadnienia wyroku, wywód Sądu Apelacyjnego jest jasny i przejrzysty.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c.

aj